

Brottsrapport 2024

Maskinentreprenörerna, september, 2024



Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
Sammanfattning.....	3
1 Bakgrund och syfte	4
1.1 Metod	4
1.2 Rapportens struktur.....	5
1.3 Navet Analytics ansvar.....	5
2 Brottens omfattning och konsekvenser för medlemsföretagen	6
2.1 Företagens utsatthet för brott.....	6
2.2 Fördjupning: Stölder	10
2.3 Fördjupning: Skadegörelse	18
2.4 Fördjupning: Inbrott	19
2.5 Fördjupning: Bedrägeri.....	20
2.6 Fördjupning: Mindre vanligt förekommande brott	21
2.7 Konsekvenserna av brott samt polisanmälan	22
2.8 ME:s app säkerhetscenter	24

Sammanfattning

- Brotsrapporten har som mål att ge en överblick över hur Maskinentreprenörernas medlemsföretag drabbas av brottslighet och vilka konsekvenser det får för företagen. 300 telefonintervjuer genomfördes med medlemsföretag under augusti 2024.
- Brottsligheten drabbar medlemsföretagen brett: Under 2023 utsattes 38 procent av företagen för stöld, 20 procent för inbrott och 19 procent för skadegörelse. Detta är en högre andel än i Svenskt Näringslivs undersökning för hela näringslivet.
- Dessutom utsätts företagen ofta för upprepade brott. En majoritet av de företag som utsatts för stöld, inbrott och skadegörelse har drabbats av respektive brott flera gånger under 2023.
- Det är fortsatt främst drivmedel som stjäls, men företagen blir även bestulna på hela maskiner, vilket innebär stora ekonomiska förluster. I genomsnitt polisanmäls 69 procent av stölderna, men andelen är lägre när det gäller stöld av drivmedel.
- Bedrägerier drabbar en relativt liten andel av företagen och det rör sig då främst om fakturabedrägerier (vilket är den vanligaste typen av bedrägerier i hela näringslivet enligt Svenskt Näringslivs undersökning). Det är endast ett fåtal företag som drabbats av trakasserier, hot och utpressning, våld, immaterialrättsliga intrång samt rån under 2023.
- Brotten leder främst till ekonomiska skador samt skador på företagets egendom (byggnader, maskiner, verktyg). De fysiska och psykiska skadorna på företagets personal är förhållandevis låg.
- Det finns fortsatt en betydande andel av brotten som inte polisanmäls. Av de företag som utsatts för brott, anger knappt hälften att de polisanmält alla eller nästan alla brott de utsatts för. 18 procent av företagen anger att de polisanmält hälften eller färre av brotten.
- ME:s app säkerhetscenter är endast känd av en mindre andel av medlemsföretagen (12 %). Andelen brott som inte anmäls i kombination med den låga kännedomen om appen tyder på att det finns en stor potential att öka användningen av appen om fler företag känner till appen och dess funktioner.

I Bakgrund och syfte

För att få ett välgrundat underlag som visar hur Maskinentreprenörernas medlemsföretag drabbas av brott och vilka konsekvenser detta får, genomförde Navet Analytics under 2024 en intervjuundersökning med Maskinentreprenörernas medlemsföretag.

Navet Analytics har sedan 2021 genomfört en återkommande undersökning med fokus på stölder hos medlemsföretagen. För att vidga förståelsen för hur medlemsföretagen drabbas av olika typer av brottslighet, tar den här studien ett större perspektiv och inkluderar även andra typer av brott som drabbar medlemsföretagen. Det ger ME en bredare bild av brottsproblematiken.

Brottsrapporten knyter både an till de undersökningar som Maskinentreprenörerna genomfört tidigare och drar paralleller till Svenskt Näringslivs bevakning av frågan, främst genom rapporten "Brottslighetens kostnader 2023"¹. Jämförelser görs löpande i rapporten på de ställen där en jämförelse kan göras (liktande frågeställningar och urval). Rapporten har därför döpts om till Brottsrapporten.

I.1 Metod

Undersökningen genomfördes under slutet av augusti 2024 med hjälp av telefonintervjuer. Totalt intervjuades 300 medlemsföretag. Då tidigare undersökningar fokuserat på att nå ca 150 företag som utsatts för stöld, skulle det finnas minst 150 företag i intervjuerna som utsatts för stöld. Då mindre än hälften av de 300 företagen drabbats av stöld, kontaktades ytterligare företag. Totalt kontaktades därför 394 företag, för att nå upp till 150 företag som utsatts för stöld. Detta tas hänsyn till vid uträkningen av hur många företag som drabbats av stöld.

De intervjuade företagen kommer till ungefär lika stor del från Maskinentreprenörernas fyra regioner. Det finns inga signifikanta skillnader mellan regionerna, företagen ger en liknande bild av brottsligheten de utsätts för och dess konsekvenser. Därför redovisas inte resultaten fördelat på Maskinentreprenörernas regioner.

¹ Svenskt Näringsliv (2023): "Brottslighetens kostnader 2023", [Brottslighetens kostnader 2023 \(svensktnaringsliv.se\)](#). På grund av att Svenskt Näringslivs studie och den här studien inte genomförts på exakt samma sätt (Svenskt Näringslivs studie omfattar en bredd av branscher, olika storlek på stickprovet etc.) ska jämförelser mellan studierna göras med försiktighet.

1.2 Rapportens struktur

Rapporten är uppbyggd som följer: Först presenteras övergripande information om i vilken utsträckning företagen utsätts för brott. Sedan analyseras de olika brottstyperna var för sig, för att ge ytterligare information om hur dessa brott påverkar företagen. Därefter följer en analys av vilka konsekvenser brotten får för företagen samt i vilken utsträckning företagen polisanmäler brotten. Avslutningsvis presenteras resultaten kring kännedomen om ME:s app säkerhetscenter.

1.3 Navet Analytics ansvar

Rapporten och dess resultat har baserats på tillgänglig information. Navet Analytics kan inte göras ansvariga för slutsatser eller rekommendationer som baseras på felaktig eller bristfällig information. Navet Analytics eller dess medarbetare kan inte hållas ansvariga för eventuella konsekvenser till följd av användandet av rapporten.

Allt material i denna rapport är skyddat enligt lagen om upphovsrätt. Kopiering eller presentation och distribution av materialet i rapporten får inte ske utan tillstånd från Navet Analytics.

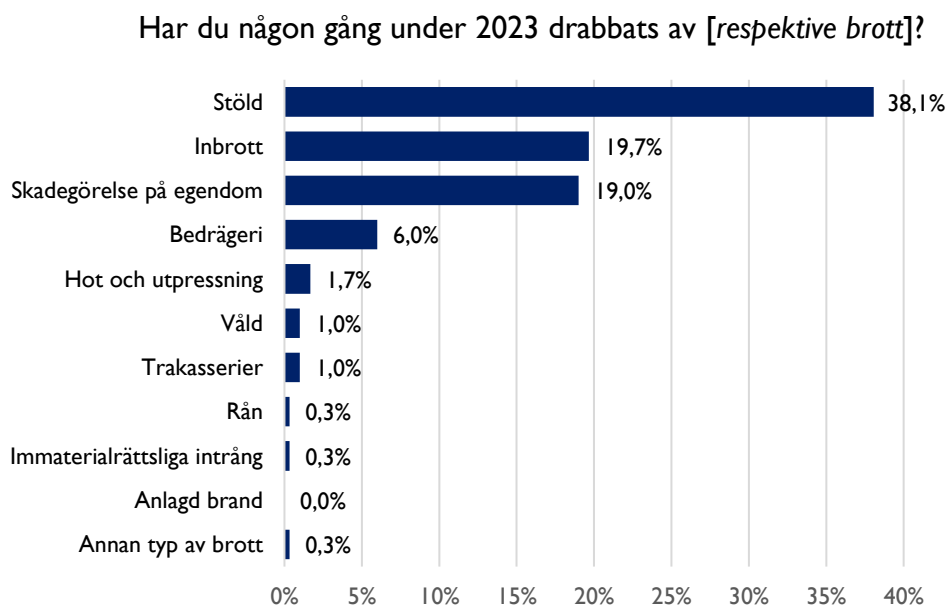
Följande personer hos Navet Analytics har varit involverade i analysarbetet:

- Michelle Andersson
- Magnus Klein
- Jens Linderoth
- Erik Ottosson

2 Brottens omfattning och konsekvenser för medlemsföretagen

2.1 Företagens utsatthet för brott

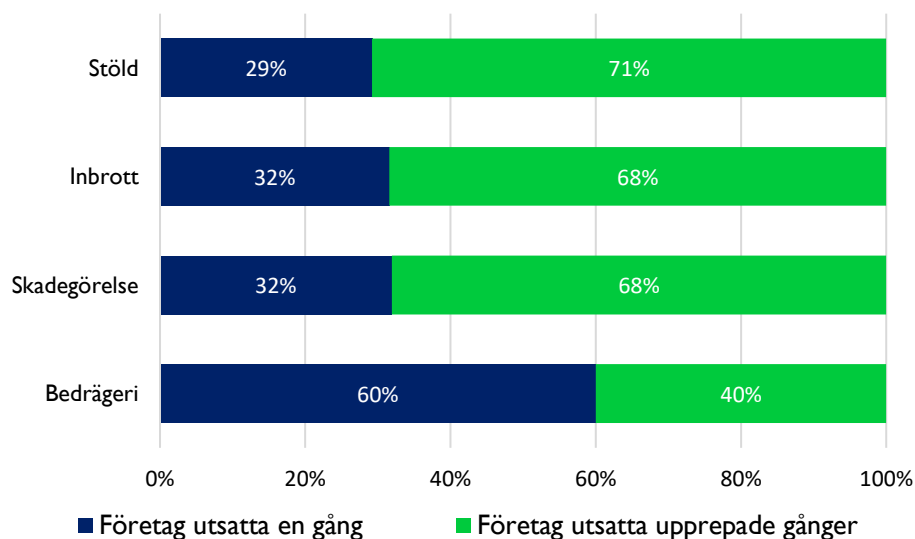
Det brott som drabbar allra flest företag är stöld. 38 procent av de tillfrågade företagen anger att de under 2023 blev bestulna. Detta är mer än dubbelt så många som i Svenskt Näringslivs undersökning för hela näringslivet. Därefter följer inbrott (20 %) och skadegörelse på egendom (19 %), vilket drabbat ungefär vart femte företag under 2023. Även detta ligger något över andelen i Svenskt Näringslivs undersökning. Endast en mindre del av företagen har drabbats av bedrägeri, 6 procent. Endast ett fåtal företag anger att de drabbats av hot och utpressning, våld, trakasserier, rån samt immaterialrättsliga intrång. Ett företag har angett "Annan", vilket syftar på att de blev utsatta för en IT-attack där fakturor försvann.



Bas: 300, förutom för brottet stöld där basen är 394 (se 1.1 Metod). Andel av företagen som angett att de drabbats av respektive brott.

De som utsatts för respektive brott fick även ange om de utsatts upprepade gånger. En stor majoritet (71 %) av de som blivit bestulna, angav att det skett flera stölder under året. Detta är ungefär jämförbart med andelen i Svenskt Näringslivs studie (71 % för ringa stöld och 58 % för stöld). Av de som utsatts för inbrott och skadegörelse anger 68 procent att de haft inbrott/skadegörelse flera gånger under 2023. Detta är en större andel än i Svenskt Näringslivs studie, där 55 procent anger att de utsatts för upprepad skadegörelse och 52 procent för upprepade inbrott. Företagen som blivit offer för bedrägeri har i lägre grad utsatts flera gånger – 40 procent av den här gruppen blev drabbade av bedrägeri flera gånger. Det är något mer än i Svenskt Näringslivs studie (32 %)

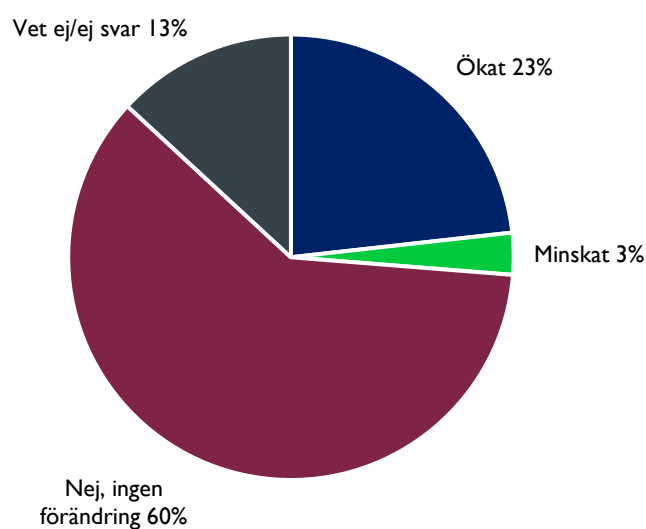
Hur många gånger under 2023 har ni drabbats av [respektive brott]?



Bas: stöld: 163, inbrott: 57, skadegörelse: 47, bedrägeri: 15. Här redovisas endast de brottskategorier där ett relevant antal svarande (mer än 5) angett att de utsatts för brottet.

För att förstå hur företagen upplever utvecklingen av situationen, fick de frågan om någon typ av brottslighet har ökat eller minskat under de senaste tre åren. En majoritet, 61 procent upplever att det inte skett någon förändring. 23 procent anser dock att brottsligheten har ökat. De här företagen nämner framför allt att stölderna ökat, främst av bränsle/diesel. Ett fåtal nämner också ökade inbrott, bedrägerier samt skadegörelse. Den grupp företag som upplever att deras utsatthet för brott har minskat (3 %), nämner alla att det handlar om minskade stöld, delvis efter att de vidtagit brottsförebyggande åtgärder, såsom uppsättning av kameror.

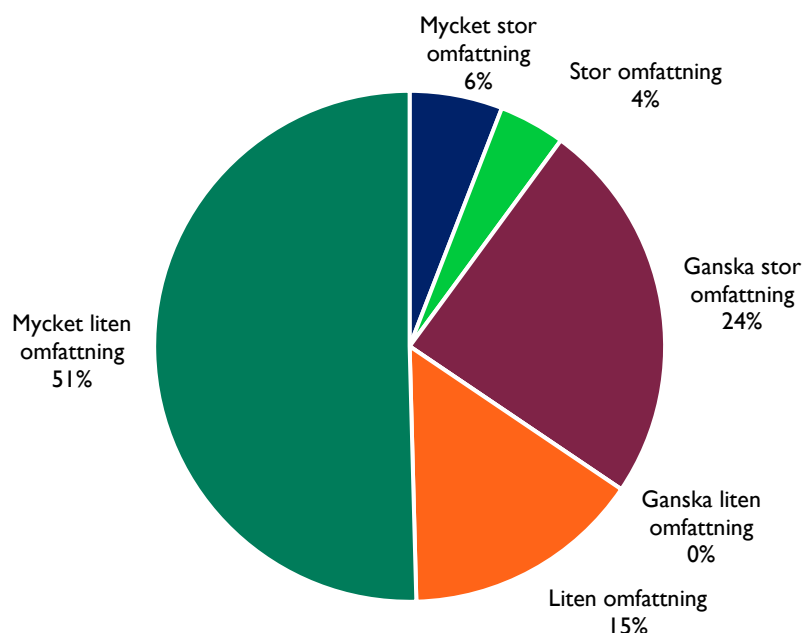
Är det någon typ av brottslighet som har ökat eller minskat i omfattning och antal de senaste tre åren?



Bas: 300

Företagen fick även frågan om i vilken utsträckning de avvärjt, misstänkt eller hört talas om försök till brott. Av de 300 tillfrågade, svarade 181 (dvs. 60 %) att de inte vet/svarade ej. Av de företag som valde att svara på frågan, anger hälften att de endast avvärjt eller känner till försök till brott i mycket liten omfattning. Sammantaget är det dock 34 procent av företagen som anger att de känner till/avvärjt brott i ganska stor, stor eller mycket stor omfattning. Det tyder på att företagen är medvetna om att det sker brottsförsök i en större utsträckning än de brott som fullföljs.

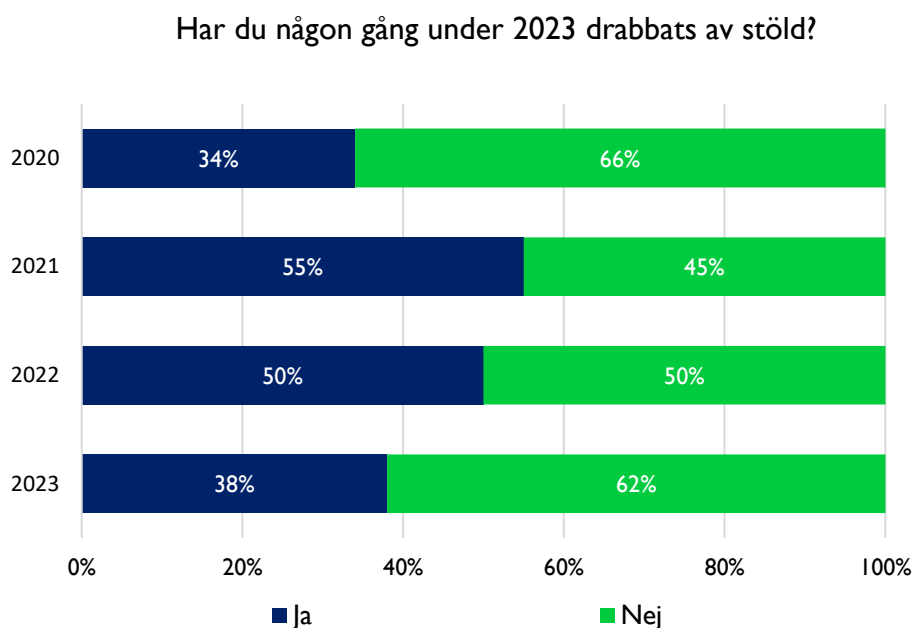
I hur stor omfattning har ni avvärjt, misstänkt eller hört talas om försök till brott på ert företag?



Bas: 119, de som svarat "vet ej/ej svar" redovisas inte i diagrammet.

2.2 Fördjupning: Stölder²

Medlemsföretagen drabbas fortsatt i stor utsträckning av stölder. 38 procent av företagen anger att de under 2023 blev utsatta för stöld. Därmed har andelen sjunkit jämfört med 2022 och 2021, men ligger fortfarande högre än 2020.

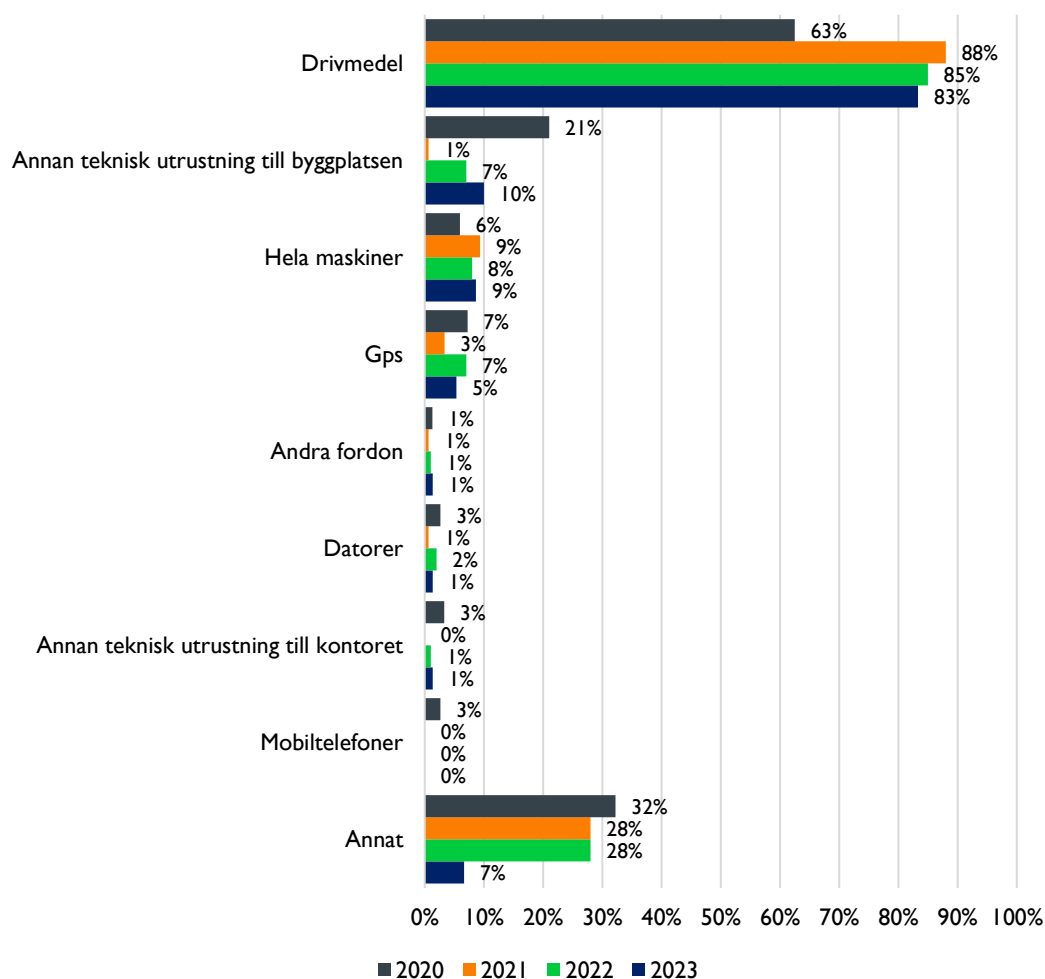


Bas: 2023: 394, 2022: 302, 2021: 272, 2020: 452

² I det här delkapitlet redovisas svaren på de frågor som ställdes till de företag som blivit utsatta för stölder. Därför är antal svarande 150 företag, förutom på första frågan, där andelen företag som utsatts för stöld redovisas.

Det är främst drivmedel som stjäls. 83 procent av företagen angav att de hade blivit bestulna på drivmedel under 2023. Därmed ligger andelen företag som drabbas av den här typen av stöld kvar på ungefär samma nivå som 2021 och 2022. 9 procent av företagen anger att de blivit bestulna på hela maskiner, vilket motsvarar svarsfrekvensen de två senaste åren. Dessutom nämner 10 procent att stöld av teknisk utrustning till byggsplatsen stulits. Annat syftar främst på stöld av verktyg.

Har du någon gång under 2023 drabbats av någon av följande stölder?



Bas: 2023: 150, 2022: 150, 2021: 150, 2020: 152

Företagen drabbas ofta av stölder vid upprepade tillfällen. I genomsnitt blev företagen bestulna på drivmedel 6,5 gånger under 2023, men ett företag anger att de blev bestulna 30 gånger. Antalet upprepade stölder av hela maskiner, teknisk utrustning och annat är betydligt lägre. I genomsnitt drabbades de företag som blev bestulna på hela maskiner av maskinstöld 1,5 gång under 2023. Resultaten är jämförbara med föregående års undersökning.

Hur många gånger har du drabbats av stöld av [respektive stöldkategori]?

	Drivmedel	Teknisk utrustning*	Hela maskiner	Annat
Minimum	1	1	1	1
Maximum	30	5	3	3
Medelvärde	6,5	1,6	1,5	1,7
<i>Bas</i>	<i>119</i>	<i>17</i>	<i>11</i>	<i>7</i>

*Teknisk utrustning till kontoret, byggplatsen, datorer och mobiltelefoner.

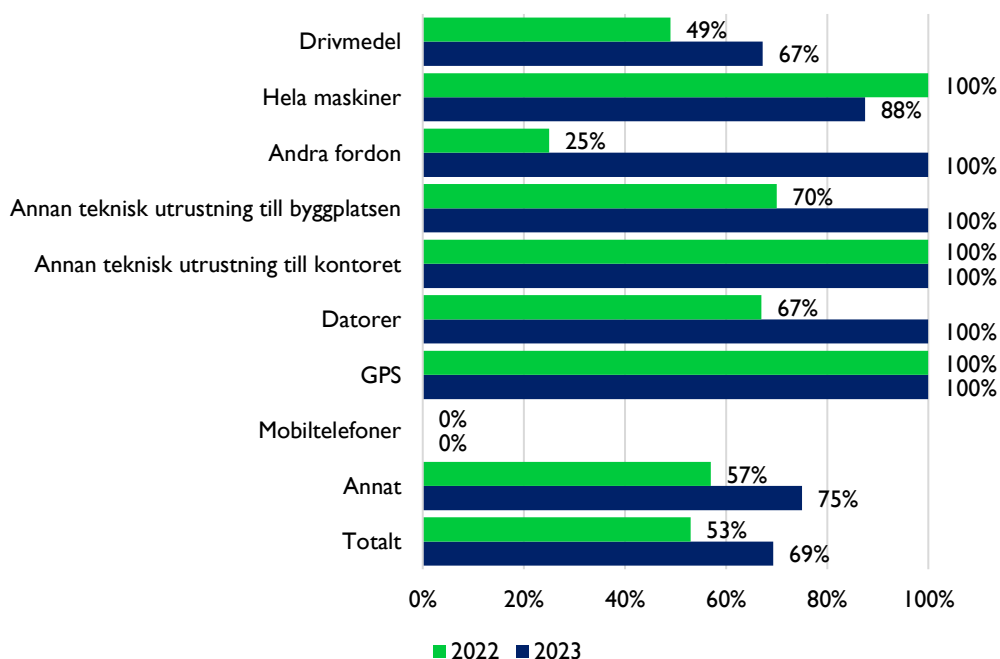
Av de stölder som begicks, polisanmälde företagen 69 procent. Det är en ökning med 16 procentenheter jämfört med föregående år. Anmälningssfrekvensen är lägst när det gäller stöld av drivmedel, 67 procent. Jämförelsevis anmäls nästan alla stölder av maskiner, 88 procent, samt teknisk utrustning till byggplatsen (100 procent).

Hur många av stölderna polisanmälde du 2023?

	Antal stölder (summa)	Antal polis- anmälningar (totalt)	Andel polis- anmälningar
Drivmedel	779	524	67%
Annan teknisk utrustning till byggplatsen	24	24	100%
Hela maskiner	16	14	88%
GPS	10	10	100%
Datorer	2	2	100%
Annan teknisk utrustning till kontoret	2	2	100%
Andra fordon	2	2	100%
Mobiltelefoner	0	0	-
Annat	12	9	75%
Totalt	847	587	69%

Bas: 150

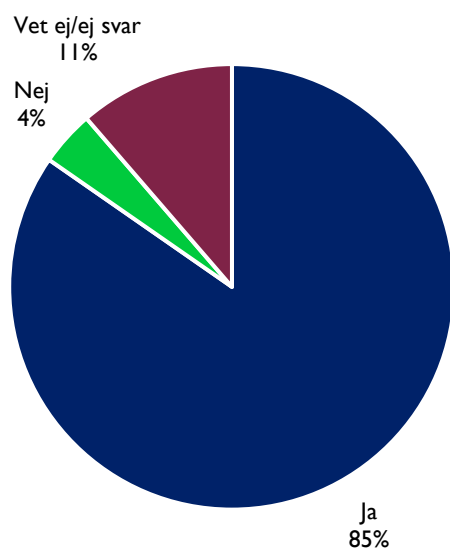
Hur många av stölderna polisanmälde du 2022/2023?



Bas: 2023: 150, 2022: 150

De företag som utsatts för stölder fick även frågor om eventuella brottsförebyggande åtgärder. 85 procent av företagen tillämpar brottsförebyggande åtgärder för att förhindra stöld och skadegörelse. Därmed är andelen företag som arbetar brottsförebyggande något lägre än förra året, då andelen var 95 procent. Endast 4 procent av företagen anger att de inte tillämpar några brottsförebyggande insatser, 11 procent anger att de inte vet/ej svar.

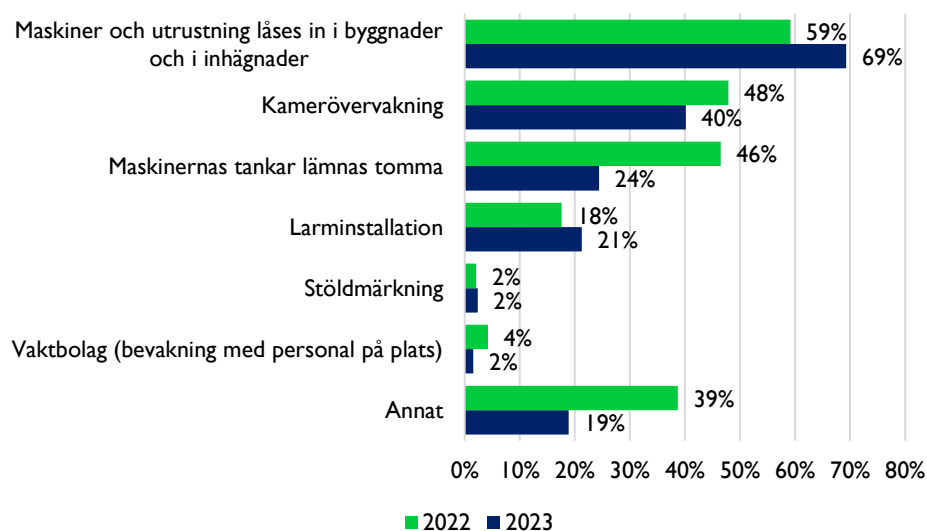
Tillämpar ni brottsförebyggande åtgärder vid era arbetsplatser för att förhindra stölder och skadegörelse?



Bas: 150.

Den brottsförebyggande åtgärd som flest företag använder sig av är att maskiner och utrustning låses in i byggnader/inhägnad (69 %). Företagen jobbar även med avskräckande metoder såsom kameraövervakning (40 %), larminstallation (21 %), vaktbolag med personal på plats (2 %) samt stöldmärkning (2 %). En annan metod som ungefär vart fjärde företag använder är att maskinernas tankar lämnas tomma på kvällar och helger (24 %). Dessutom nämner företagen ytterligare åtgärder under "annat": maskinerna parkeras så att de inte syns eller döljs av större maskiner, utrustning såsom GPS:er tas ur maskinerna på kvällen.

Vilka brottsförebyggande åtgärder har ni vidtagit/ använt er av under 2023?



Bas: 127

För att få en uppfattning om hur stor kostnaden är för de företag som drabbats av stöld, fick de uppskatta kostnaden som uppstått på grund av stölderna. I snitt var nettokostnaden ca 91 500 kr per företag. Det är en minskning jämfört med året innan. Att kostnaderna har minskat kan bero på flera olika aspekter, varav en är att företagen kan ha blivit bättre på att skydda sig mot stöld. En annan är att drivmedelspriserna (främst diesel) har sjunkit sedan årsskiftet 2023/2024. Minskningen kan också bero på att brottsligheten förändrats och riktat in sig på andra brott eller företag.

Hur stor var din totala kostnad för stölderna 2023?

	Totalt
Nettokostnad, kr 2020	81 922
Nettokostnad, kr 2021	126 074
Nettokostnad, kr 2022	163 810
Nettokostnad, kr 2023	91 594
Skillnad 2022/2023	-72 216

Bas: 2023: 120, 2022: 133, 2021: 146, 2020: 142

Företagen investerade i snitt ca 48 500 kr på brottsförebyggande åtgärder under 2023. Det är nästan en halvering jämfört med tidigare år. Det kan finnas olika anledningar till att investeringarna sjunkit. En möjlighet är att företagen under de föregående åren redan gjort större investeringar, så att behovet av fortsatta investeringar är lägre. En annan möjlig förklaring är att det ekonomiska läget för företagen varit tufft under 2023, vilket gjort att företagen haft begränsade möjligheter att investera i brottsförebyggande åtgärder.

Hur stora är kostnaderna för de brottsförebyggande åtgärder ni åtagit?

	Totalt
Nettokostnad, kr 2021	31 280
Nettokostnad, kr 2022	89 297
Nettokostnad, kr 2023	48 615
Skillnad	-40 682

Bas: 2023: 89, 2022: 69, 2021: 25

Sammantaget innebär det att medlemsföretagen får en genomsnittlig kostnad på 140 000 kr om året – för de kostnader som uppstår på grund av de stölder de drabbas av samt de brottsförebyggande åtgärder som de vidtar.

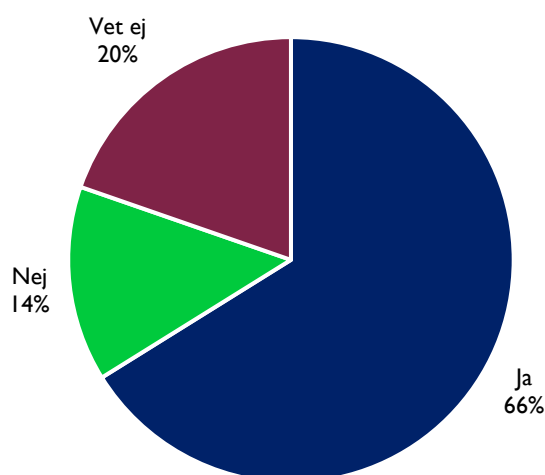
Sammanlagd kostnad för medlemsföretagen 2023

	Totalt
Kostnader för stölder*	91 594
Kostnader för brottsförebyggande åtgärder*	48 615
Total kostnad*	140 209

*genomsnittlig kostnad per medlem

Medlemsföretagen är aktiva och jobbar brottsförebyggande. Två av tre medlemsföretag (66 %) som drabbats av stöld upplever att de brottsförebyggande åtgärder som de vidtagit också har lett till ett minskat antal stölder. 14 procent upplever dock att åtgärderna inte haft någon effekt och 20 procent vet ej/har inte svarat. Svaren motsvarar i stort svaren från förra året. Att de brottsförebyggande åtgärderna haft effekt återspeglas också i årets resultat, som visar på en lägre andel som drabbats av stöld.

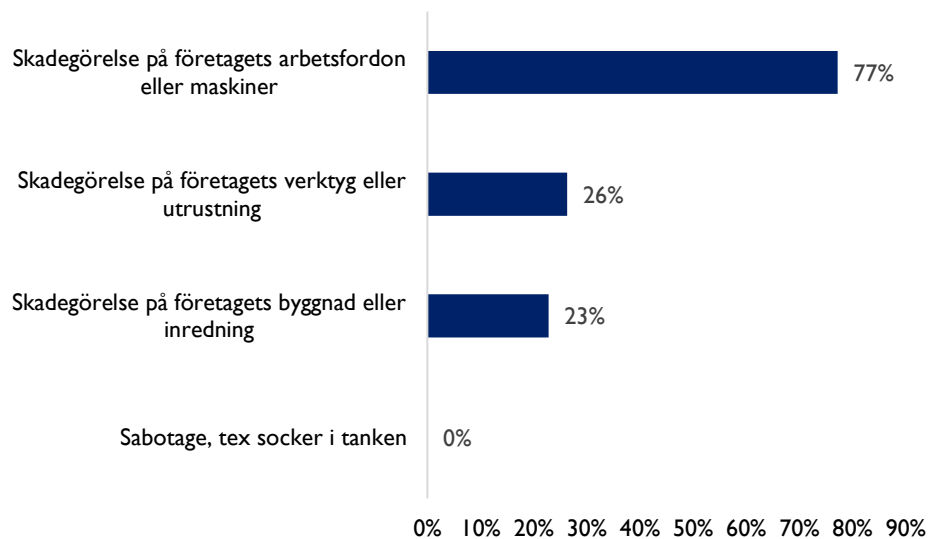
Upplever ni att de brottsförebyggande åtgärder som ni vidtagit, har lett till att antalet stölder har minskat?



Bas: 127

2.3 Fördjupning: Skadegörelse

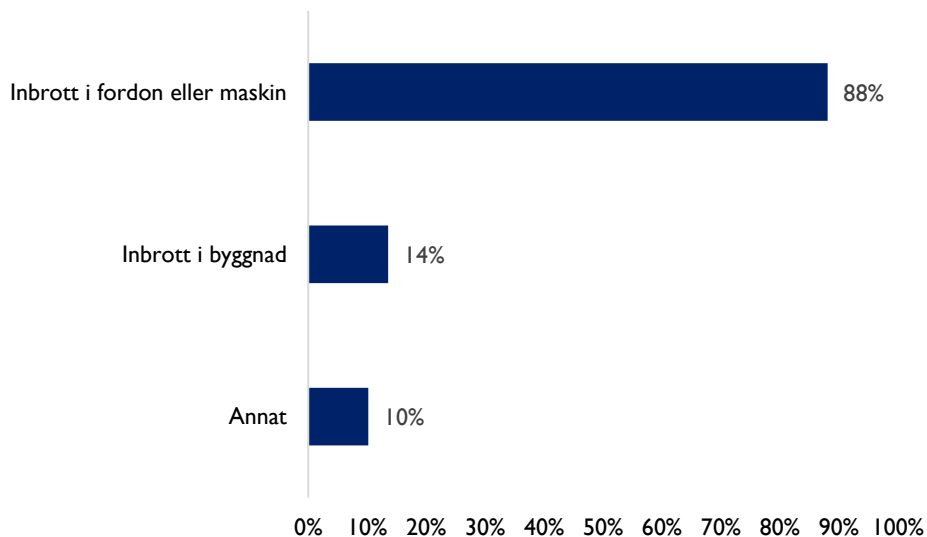
De företag som drabbats av skadegörelse fick även ange vilken typ av skadegörelse det handlade om. En stor majoritet, 77 procent, angav att deras arbetsfordon och maskiner hade skadats. Även skadegörelse på utrustning samt företagens byggnader och inredning är vanligt förekommande, ungefär ett av fyra företag som utsattes för skadegörelse drabbades av respektive skadegörelse under 2023.



Bas: 57. Flera svar kunde ges. Ingen angav "Annat".

2.4 Fördjupning: Inbrott

De inbrott som företagen utsätts för sker framförallt i företagens fordon och maskiner. Av de företag som drabbades av inbrott, angav **88** procent att någon brutit sig in i deras fordon/maskiner. **14** procent hade utsatts för inbrott i byggnader. Ett fåtal hade även drabbats av inbrott i containrar samt på släp (svarade "annat").



Bas: 59. Flera svar kunde ges.

2.5 Fördjupning: Bedrägeri

De företag som drabbats av bedrägerier nämner främst fakturabedrägerier. Drygt hälften, 56 procent, anger att de utsatts för fakturabedrägeri. Detta är även den vanligaste formen av bedrägeri i Svenskt Näringslivs studie. Därutöver anger ett fåtal vishing – dvs. telefonsamtal där någon uppger sig vara någon annan för att stjäla känsliga uppgifter. Ett par företag har även utsatts för kortbedrägeri. De som angett "Annat" nämner bland annat kapning av datorn samt utestående fakturor som inte betalats.



Bas: 18. Flera svar kunde ges. Ingen angav följande svarsalternativ: phishing, VD-bedrägeri, investeringsbedrägeri, ransomware, Id-kapning eller bolagskapning.

2.6 Fördjupning: Mindre vanligt förekommande brott

Endast ett fåtal av företagen har drabbats av antingen trakasserier, hot och utpressning, våld, immaterialrättsliga intrång samt rån. Därför sammanfattas resultaten angående de här brottstyperna här i korthet.

Fem företag har utsatts för hot och utpressning, varav ett företag anger att det innebär uteblivna affärer eller uppdrag. Det här företaget uppskattar att det förlorede värdet på grund av utpressningen uppgår till ca 100.000 kronor. Företagen anger att de utsatts för hot och utpressning mellan en och fem gånger under 2023.

Tre företag har angett att de drabbats av trakasserier. I två av fallen handlade det om hot om våld och i ett fall rörde det sig om äggkastning. Företagen har utsatts för trakasserier mellan en och tio gånger under 2023.

Tre företag anger att de utsatts för våld. Det har här rört sig om misshandel, pistolhot mot personal samt hot om våld med de verktyg som fanns på plats. Företagen har drabbats av våld en till två gånger under 2023.

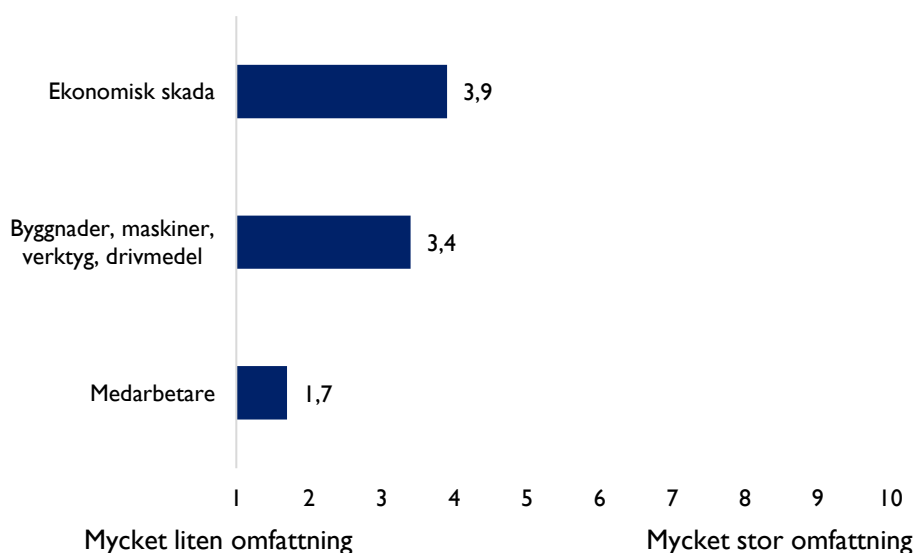
Ett företag har utsatts för immaterialrättsligt intrång, och anger att det handlade om att företagets idéer stals vid tre tillfällen. Exakt vad det innebär kan dock inte klargöras.

Ett företag har utsatts för rån och då handlade det om ett personrån vid ett tillfälle.

2.7 Konsekvenserna av brott samt polisanmälan

De företag som utsätts för brott skadas ofta på flera sätt – både ekonomiskt, skador på egendom samt psykisk/fysisk skada för personalen. Företagen som utsätts för brott fick därför bedöma hur stor skada som de åsamkats i samband med brottet. Den största skadan är enligt företagen den ekonomiska följt av skadan på byggnader, maskiner, verktyg och drivmedel. De flesta företag värderar såväl den ekonomiska skadan såsom skadan på det materiella som medelhög (de flesta har angett 5 eller lägre på frågans tiogradiga skala). Endast ett mindre antal företag anger att skadan varit av mycket stor omfattning. Skadan på medarbetarna är låg, vilket troligen beror på att personalen i de flesta fall inte är på plats när brottet sker (främst stölder, inbrott och skadegörelse).

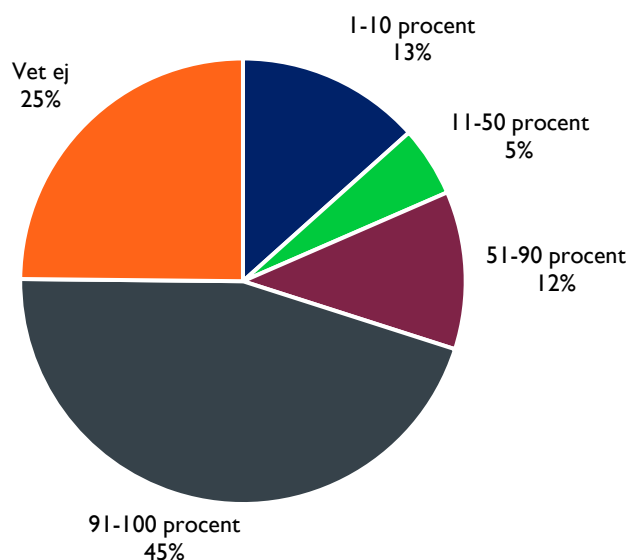
Kan du, på en skala från 1-10, där 1 är mycket liten skada och 10 mycket stor skada värdera hur företaget drabbats av brottslighet under 2023 uppdelat på.



Bas: ekonomisk skada: 125, byggnader, maskiner, verktyg, drivmedel: 114, medarbetare: 98. I diagrammet redovisas snittvärdet.

De företag som anger att de utsatts för brott har också möjlighet att polisanmäla brottet. Av de företag som utsatts för brott anger 45 procent att de anmält 91-100 procent av de brott som de drabbats av. Ytterligare 12 procent har anmält över hälften av brotten. Endast en mindre del, 18 procent, har anmält under hälften av brotten. Ett av fyra företag vet inte hur i vilken utsträckning brotten har anmälts. Det tyder på att det fortfarande finns ett stort mörkertal – en betydande andel av de brott som företagen utsätts för anmäls aldrig.

Ungefär hur stor andel av de brott ni varit utsatta för 2023 har ni polisanmält?

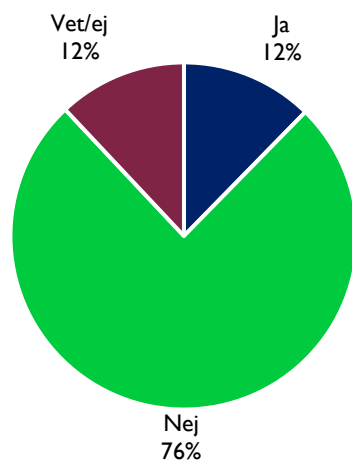


Bas: 157

2.8 ME:s app säkerhetscenter

Med tanke på att en del brott idag inte anmäls till polisen, kan ME:s app säkerhetscenter vara ett passande verktyg för medlemsföretagen. Tre av fyra av de tillfrågade företagen, 76 procent, känner dock inte till appen. Endast en mindre andel av företagen (12 %), känner till appen. Det här visar att det fortfarande finns en stor potential att öka användningen av ME:s app. Både med tanke på den höga andelen av företag som utsatts för brott och med tanke på den relativt låga kännedomen om appen.

Känner du till ME:s app "Säkerhetscenter" där man kan polisanmäla brott mot företag på ett par minuter och ta del av varningar om pågående brottslighet, bedrägerier och bluffakturor?



Bas: 300